

ցոյց կու տայ Արաքսիայի վարժուհիութեամբ ապրուստը հպալու զաղափարին ղէմ:

Եւ հոս օրինակելի տիպարի պատկերը կը հանէ երեւան, անյոյզողոյ կամքով օժտուած աղջկան մը պատկերին Արաքսիայի վրայ, որ կը գոչէ «Մեծ ենք ցորչափ մեր աշխատութեամբ կ'ապրինք, զի այնու եղանակաւ անկախ դիրք մը կը ստանայ մարդն ընկերութեան մէջ ու բարձրայոյն կը քալէ: Ընդունող ձեռքը կորազուխ քալելու գտած ապրուստ է, և ես, մայր, կը զգամ որ 'նոյն օրն որ արժանապատուութեանս վրայ կ'ոխեմ, 'նոյն օրէն ես ինքն լինել կը զաղբիմ: Եթէ անձա չյարգեմ' նախապատիւ կը պահեմ մեծնիլ: Երբ մարդս իւր ընկերացէն գոհ է, ամեն զովարութեանց կը դիմադրաւ և ամեն աղետից կը հանգուրժէ»:

Իր այս զաղափարը՝ աշխատութեամբ անհատականութիւնը զարգացնելու զաղափարը՝ միակ զաղափարն էր որ մինչեւ ռաբոկին (pléb) մէջ տարածելու պէտքը կը տեսնայ:

Ռաբոկը իր արջին «նեխատ ցնցոտիքն է, որ գիշերը զեշտեակ ունի իբրեւ անկողին և ցորեկը՝ զանօթութիւնն իբրեւ ընկեր»։ որմէ կը ստիպայ ահարկու ստիւտումով մը իբրեւ դարչաճոտ բազմութիւն մը՝ «որ հացի կը կարօտի և որ իրարու վրայ կ'ոթնած՝ զուլիւր կը ցցուէ ուրախ մարդկութեան հանդէպ, իբրեւ մնահատ անհեթեթ ուրուական», որմէ իրաւամբ կը սարսափի, երբ այդ «կենդանի մրուրը պազանաբար դուրս կը ցայտէ, և ընկերութեան վրայ կը տարածէ բոլոր յուսահատութիւնը, լրբութիւնը, անանութիւնը, սրտմտութիւնը, զսրտ անօթութիւնը և աղքատութիւնը տեղեւ և բարկած էին ժամանակներէ ի վեր»:

Ահա, կը կոչէ, հոս այս «ցնցոտեաց մէջ աշխատութիւնը մտցնելու է՝ անօթութեան վերջ տալով», և կը բաղձայ տալ անոր իւր էութեան և կարողութեան զաղափարը»:

Ազգարեւ ողջամիտ զաղափարներ, որոնք արարածցի յարգանքի արժանի կ'ընեն զինքը, և կը զգուշանայ այն ուղղադատ և անաշու դատաստաններու համար, որոնք երբեմն կանացի սրտին դիրաթեքութեան ղէմ կարծես ընդլիզում մին է: Անձնասպանութիւնը՝

հոգեկան տկարութեան այդ խոշոր 'նշանը՝ «վայրկեանական քաջութիւն մը» և մարդը պատկերնապ պարտութիւն մը կը դաւանի: Ե՛րտէ վանքը՝ զարձեայ ուսանութիւն մը պարունակելուն համար, սպանութիւն մը որ միայն մարմինը կը պահէ տառապանքի, և սիրտն և հոգին կը սպաննէ, և «ուր կամքը, զգացումը ու միտքը շղթաներ կը կրէ»։ Որչափ որ կ'տաւ սրտին սպանութիւնը, 'նոյնչափ և թերեւ աւելի կ'տաւ սրտին յոշոտեայ բաժանումը, սրտին՝ որ մէկ կեւ դրոն մը ունենալու է, կ'ըսէ, արեւդեբաց մէջ. ուստի բազմակիւնութիւնը կը ինկատէ հակասեան բան մը ընկերայան օրինաց, «որ ոչ այլ ինչ կը 'նշանակէ բայց եթէ սիրտ մի որ բազմակիւն կանանց մէջ մրցման ստարկայ կ'ըլլայ»:

Այս զաղափարներով տողորւած ուղեղ մը որ նպատակ ունի այս շէնքին վրայ բարձրացնել հիմքը իր վէպերուն, կրնայ իմաստասիրական վիպագիր մը 'նկատուիլ, և ոչ այլ ինչ. բայց որովհետեւ արտադրութեան ալ արուեստ մը ունի, ուստի քնական է իր վէպերուն արտադրական արուեստին ձեւը փնտռել և երեւան հանել հոն իբր վիպագիր իր արմէր:

Շարայարելի

Ռ. Ա. ՊՅՈՑԱՆԵՆ

1. Անշուշտ միջնադարեան վանքը ակնարկելէ կ'ազէ:

— Յօդուածս մէջ ինչ ինչ խնդիրներ՝ որոնք շատ մերձ դուրս կը ցատկին, խմբագրութիւնս անոնց մասին զաղափար մը յայտնելու համար զգուշաւոր դիրք մը բռնելէ լուր կը դատի, թողլով պատասխանատուութիւնը մեր համակրելի ուսումնասիրին: Ծ. Խ.

ԲԱՆԱՍԵՐ. — Եւրոմիսայ քամաւորաւ կամ հանդէս:

Փինն Ե 20 Ֆր. — Հասցէ՝ M. BASMADJIAN.

(112. B-d. Rochechouart)

PARIS